

*อ.วไลรัตน์ ยุทธศิลป์

การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2546

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Evaluation of the Curriculum for a Degree in Bachelor of Arts in Communications of Eastern Asia University 2003

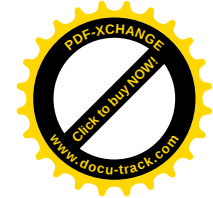
บทคัดย่อ

การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2546 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา ปักจายนำเข้า กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหาร และการประเมินประสิทธิผล หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งสิ้น 167 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและจากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาปณิธานของคณะและมหาวิทยาลัยในระดับ ปานกลาง ปรัชญาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรระดับปานกลาง ส่วน ปักจายนำเข้าของหลักสูตรคือ นักศึกษา อาจารย์ และปักจายเกี่ยวหนุนการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีความพึงพอใจในการให้คำปรึกษาของอาจารย์ในระดับดี และควรพัฒนาอาจารย์ให้เข้าสู่ตำแหน่งทาง วิชาการเพิ่มขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพในระดับปานกลาง การคัดเลือกนักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ คุณสมบัติที่ระบุในคู่มือการศึกษา และการสรรหาอาจารย์มีความเหมาะสม บัณฑิตมีความพึงพอใจในความรู้ที่ ได้รับจากหลักสูตรในระดับดี และผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในคุณภาพของบัณฑิตในระดับดี

ข้อเสนอแนะที่ได้รับ ประกอบด้วย การปรับปรุงวิชาเอกเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการผู้ปฏิบัติงาน ในปัจจุบัน ควรพัฒนากระบวนการสอนและการประเมินผลในภาคปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้านปักจายนำเข้า ควร ปรับพื้นฐานและวัดความรู้ทั่วไปของนักศึกษา ควรปรับเพิ่มรายวิชาที่สนับสนุนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านภาษา ส่วนโครงสร้างหลักสูตรควรปรับให้มีจุดเน้นเชิงบูรณาการกับสาขาวิชา อื่น ๆ ในลักษณะวิชาโท เพื่อให้สอดคล้องกับวิชาชีพนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน และควรเน้นการเรียนรู้ที่มีการวิจัย เป็นฐาน (research-based learning) เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Abstract

This report presents an evaluation of the (2003) curriculum for the degree of Bachelor of Arts in Communications at Eastern Asia University. The goals of the evaluation are (1) to review the objectives, structures, and content of the curriculum, (2) to study and analyze the input materials for the education process, (3) to evaluate the administration of the curriculum, and (4) to evaluate the effectiveness of the curriculum.

Questionnaires were distributed to a group of 167 people, comprising faculty members, students, graduates, and people from industry. The statistics used for the analysis of the data were percentages and averages.

The finding showed that the curriculum objectives were in accordance with the university and the college philosophy. The correlation between the philosophy, curriculum objectives, content, and applications was at the average level. Factors contributing towards the input materials to the education process, such as the quality of students, faculty members, and factors contributing to the educational process were also at the average level. Student satisfaction regarding consultation with faculty members was at the good level. The quality of academic administration was at the average level. The student selection process was in agreement with the university guidelines. The satisfaction of the graduates and people from industry towards the curriculum & effectiveness was at the good level.

The prominent features of the curriculum include its accordance with the university philosophy, as well as the clear, measurable, and analyzable characterization of the students. Items that need improvements include curriculum objectives, elective courses that are outdated and do not meet the expectations of the modern communications industry. In addition, the teaching process and assessment during training sessions require adjustments, as do the general knowledge and evaluation process of the students. The curriculum include more courses that promote critical thinking, ethics, and language capability. It is also thought that the should curriculum structures should allow more integration with other disciplines, by means of elective courses. Research-based learning is also encouraged.

Keywords: evaluation of the curriculum, Eastern Asia University

ความนำ

การประเมินหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร มีความสำคัญหลัก 2 ประการ ประการแรกคือ ทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรับรู้สถานภาพของหลักสูตร ด้านความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ ความต้องการของสังคมและผู้เกี่ยวข้องับหลักสูตร ประการที่สองเป็นการรับรู้ผลจากการใช้หลักสูตร และคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับผลจากการใช้หลักสูตร

นั้น การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ที่ระบุให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงค่านิฉันมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี ตาม

ประกาศของกระทรวง ศึกษาธิการ อีกทั้งต้องการ
ทบทวนหลักสูตรเดิมที่ใช้ในปีการศึกษา 2546
สาขาวิชาการ โฆษณาและการประชาสัมพันธ์
สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดย
ทบทวนด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยนำเข้า
กระบวนการ การเรียนการสอน และประสิทธิผลของ
หลักสูตร ผลที่ได้รับจากการประเมินจะนำมาพัฒนา
หลักสูตรใหม่ โดยปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและ
เสริมส่วนที่เป็นจุดเด่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา
ของหลักสูตร ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการเรียน
การสอน การบริหารหลักสูตร และประสิทธิผลของ
หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น-
เอเชีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและประชากรที่ศึกษา
เลือกจาก 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และนัก
วิชาการผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร บัณฑิต นักศึกษา
ปัจจุบัน และผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งสิ้น 167 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ประเภทที่ 1
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating
scale) ด้านความคิดเห็นในการบริหารหลักสูตร ด้าน
คุณลักษณะนักศึกษา ด้านความรู้และทักษะของ
หลักสูตร ที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ด้านการจัดการ
เรียนการสอน และด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ตาม
ความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต โดยแบ่งเป็น 4 ชุด
คำถาม ประกอบด้วย ชุดคำถามสำหรับอาจารย์
ประจำและอาจารย์พิเศษ ชุดคำถามสำหรับนักศึกษา
ชุดคำถามสำหรับบัณฑิต และชุดคำถามสำหรับผู้
ใช้บัณฑิต ในช่วงเดือนตุลาคม-เดือนพฤศจิกายน 2549

ประเภทที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์อาจารย์และ
นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
ของหลักสูตร
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการใช้การแปล
ความหมายของค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 = ระดับดีมาก
3.50-4.49 = ระดับดี 2.50-3.49 = ระดับปานกลาง
1.50-2.49 = ระดับต่ำ 1.00-1.49 = ระดับต่ำมาก

แนวคิดที่นำมาใช้ประกอบการประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมินได้ศึกษาแนวคิดของ ไพฑูรย์ สิน
ลาร์ตัน และคณะ (2548) ที่กล่าวว่า ในการสร้าง
หลักสูตรนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผลผลิตของหลักสูตร
หรือบัณฑิต เพราะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึง
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรว่า
เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อย
เพียงใด โดยกระบวนการผลิตบัณฑิตประกอบด้วย 4
เรื่องหลัก คือ หลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียน
การสอน การจัดกิจกรรมนักศึกษา และการจัด
สภาพแวดล้อม ดังนี้

1. การจัดหลักสูตรสำหรับปริญญาตรี
โดยทั่วไป จะมีองค์ประกอบ 3 ส่วนหลัก คือ
หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป (general education)
หลักสูตรวิชาชีพ (specialized or professional) และ
หลักสูตรวิชาเลือก (exploration education)

โดยหลักสูตรวิชาชีพนั้นจะเป็นกลุ่มวิชา
และกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบัณฑิต ให้
สำเร็จการศึกษาแล้วมีความสามารถทำงานได้ตาม
สาขาและวิชาชีพที่ได้เรียนมา ส่วนวิชาศึกษาทั่วไป
มุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบใน

สังคม และวิชาเลือกมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความถนัดและความสนใจของบัณฑิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. การจัดการเรียนการสอน ได้เสนอกลยุทธ์ในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนในลักษณะลดการบรรยายเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน จัดกระบวนการพัฒนาทักษะในการสอนของอาจารย์ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดโปรแกรมการพัฒนาเป็นระยะในระหว่างการทำงาน รวมทั้งกำหนดเป็นนโยบายภาระงานที่อาจารย์จะต้องมีการพัฒนาเป็นช่วง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น และจัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ผู้เรียนตามความสนใจและความถนัด ทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การจัดกิจกรรมนักศึกษา ควรพัฒนาให้มีการบูรณาการระหว่างการสอนและกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้กิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นส่วนผสมผสานของกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสามารถจัดในลักษณะของนักศึกษาเป็นผู้จัดทำเอง หรือกิจกรรมที่คณะหรือสาขาวิชาเป็นผู้จัด

4. การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน ควรเน้นการผลิตบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอนในเชิงคุณภาพ มากกว่าเชิงปริมาณ โดยมีระบบการประกันและการตรวจสอบคุณภาพ จัดหาและบริการสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือการพัฒนาความร่วมมือของหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยในการแสวงหาความรู้และเจตคติที่ดี รวมทั้งเป็นการหล่อหลอมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ดี

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2548) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบคุณลักษณะดังนี้

ด้านความรู้พื้นฐาน (basic knowledge)

บัณฑิตจะต้องมีความรู้ตามวิชาชีพของตน มีความรู้พื้นฐานทางวิชาการและสามารถพัฒนาความรู้ใหม่ขึ้นได้ในวิชาชีพของเขาเองตามสาขาวิชาที่ได้รับการศึกษาที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการใช้ภาษา และการใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน สามารถตอบสนองความต้องการท้องถิ่นและประเทศชาติได้

ด้านความคิดพื้นฐาน (basic thinking)

คุณลักษณะบัณฑิตที่มีความคิดระดับพื้นฐาน ต้องเป็นผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถนำความรู้ที่มีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร บัณฑิตต้องสามารถแยกแยะ วิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนนำไปใช้ และสามารถประเมินผลได้ว่ามีความเหมาะสมหรือคุ้มค่าด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายจากที่ได้เรียนรู้

ด้านความสามารถพื้นฐาน (basic skills)

คุณลักษณะบัณฑิตที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับพื้นฐานจะต้องมีความรู้ในสาขา และสามารถนำความรู้มาปฏิบัติงานในวิชาชีพที่ตนเองศึกษาได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้ในเชิงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถทำงานเป็นทีมได้ เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทักษะทางภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร มีทักษะในการใช้ระบบสารสนเทศ เพราะว่าในสังคมปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการคนที่สามารถทำงานได้ และต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่กับงาน และมีศักยภาพในการพัฒนาต่อไปได้ (potential) ไม่เสียเวลาในการฝึกงาน

ทำให้ประหยัดเวลาและทรัพยากรขององค์กร ดังนั้น
บัณฑิตจะต้องมีทักษะพื้นฐานดังที่กล่าวมาข้างต้น

ด้านคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน (basic ethic) บัณฑิตที่มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
ระดับ พื้นฐานจะต้องเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง รู้จัก
หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและ
ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีศีลธรรม มีจิตใจเป็น
คนรักประชาธิปไตย ความเป็นไทย มีความรักใน
ศิลปะ คนตรี มีวัฒนธรรม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม รัก
ความก้าวหน้า มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ มี
จรรยาบรรณในวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ ตระหนักถึงแนว
ทางการดำรงชีวิตในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนาศิลปะและวัฒนธรรม (2544) ได้
ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากผล
การศึกษาพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหา
ไม่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของ
หลักสูตร นักศึกษาและบัณฑิตมีความพึงพอใจใน
หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับ
ปานกลาง อาจารย์ผู้สอนเห็นว่าระบบอาจารย์ที่
ปรึกษา ภาระงานสอนของอาจารย์ และคุณภาพสื่อ
การเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับหลักสูตร ส่วน
ที่ยังเป็นจุดอ่อนของหลักสูตร ได้แก่ การผลิตผลงาน
วิชาการของอาจารย์ การได้รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษ
การพัฒนาอาจารย์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
และการขยายในการศึกษาของนักศึกษา ผู้
ประเมินเสนอแนะให้ภาควิชาฯ ทบทวนปรัชญาและ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และกำหนดโครงสร้าง
หลักสูตรและกระบวนวิชาให้สอดคล้องกัน

หนึ่งหทัย ขอผลกลาง (2542) ศึกษา
พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศ

ศาสตร์ในประเทศไทย และจำแนกพัฒนาการของ
การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เป็น 5 ยุค คือ ยุคการ
ก่อตั้ง (พ.ศ. 2482-2490) ที่อิทธิพลและแนวคิดจาก
ตะวันตก ยุคที่ 2 เป็นการก่อตัวขึ้นใหม่หลังยุค
ดำเนินการ (พ.ศ. 2491-2513) โดยมีปัจจัยด้าน
อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนแสดงบทบาทสำคัญ ยุค
ที่ 3 เป็นการขยายสถานภาพและขยายสาขาวิชา
ใหม่ ๆ (พ.ศ. 2514-2527) ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยคือ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ ยุคที่ 4 (พ.ศ.
2528-2538) เป็นช่วงเวลาขยายตัวของมหาวิทยาลัย
เอกชนและสถาบันราชภัฏ ปัจจัยที่มีบทบาทคือ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุคที่ 5
(พ.ศ. 2539-2540) จากสื่อสู่เทคโนโลยี พบว่า การ
ขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยผลักดัน
ที่สำคัญ

ลักษณะการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ดำเนิน
ไปใน 2 ลักษณะ คือ ความคงที่ และการเปลี่ยนแปลง
ลักษณะคงที่คือความเหมือนเดิมนับแต่แรกก่อตั้ง ทั้ง
รายวิชาส่วนใหญ่ที่เปิดสอน และโครงสร้าง
หลักสูตร ส่วนความเปลี่ยนแปลงคือ การลดรายวิชา
ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการเพิ่ม
หมายถึง การเปิดสาขาใหม่ การขยายตัวใน
สถาบันอุดมศึกษา ส่วนทิศทางและแนวโน้ม
การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเดิมที่เคยเปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์อยู่
จะยังคงสอนในแนวทางเดิมที่เน้นสื่อเป็นสำคัญ จะ
ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการยกเครื่อง
หลักสูตร โดยอาจมีการปรับเนื้อหาวิชา หรือเพิ่มลด
รายวิชาเล็กน้อย เพื่อความเหมาะสมกับความต้องการ
ของสังคม หากจะมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใหม่
จะเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยที่มีการก่อตั้งขึ้นใหม่

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) ได้ประเมิน
หลักสูตรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะ

ภาษาและการสื่อสาร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาและการสื่อสาร) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาต่าง ๆ 4 ประการคือ (1) เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร (2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร (3) เพื่อประเมินกระบวนการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน (4) เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตการเรียนการสอน การสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผลการประเมินสรุปได้ว่า ในภาพรวมหลักสูตร ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร และกระบวนการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนประสิทธิผลของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หลักสูตร

หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยและปรัชญาของคณะ โดยเฉพาะการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต 5 ด้าน คือ เป็นผู้มีความรู้ เป็นผู้มีทักษะในการเรียนรู้ เป็นผู้มีทักษะในการใช้ภาษาในการสื่อสาร เป็นผู้มีทักษะเฉพาะด้านของสาขาวิชา และเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และสังคม มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและรายวิชาตามแผนการเรียนของหลักสูตร แต่ควรพิจารณาปรับให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการในวิชาชีพนิเทศศาสตร์ปัจจุบัน ตามรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือก ในส่วนของเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความครอบคลุมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับปานกลาง

2. การประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน

โดยภาพรวมปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรมีคุณภาพในระดับปานกลาง คือ นักศึกษาที่รับเข้า

ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาระหว่าง 2.01-2.50 และมีอัตราการลาออกหรือพ้นสภาพเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ขึ้นทะเบียนในปีเดียวกัน มากกว่าร้อยละ 50 ในปีการศึกษา 2546 ถึง 2548 ลดลงในปีการศึกษา 2549 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา 9 เรื่อง ได้แก่ (1) การมีเป้าหมายในการศึกษา (2) มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง (3) มีความกระตือรือร้น ขวนขวายในการแสวงหาความรู้ (4) สามารถแสวงหาความรู้จากการสืบค้นข้อมูลโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย (5) ความช่างคิด ช่างสังเกต (6) มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น (7) มีความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตาม (8) ผลการเรียนรู้โดยภาพรวมทั้งห้องในแต่ละรายวิชา (9) ปริมาณการเข้าห้องเรียนของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา พบว่าอาจารย์มีทัศนคติต่อคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาในระดับปานกลาง

อาจารย์มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโทตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ และยังไม่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งจะต้องสนับสนุนให้พัฒนาเพิ่มเติม นอกจากนั้นอัตราส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์มีความเหมาะสมน้อย และค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์ต่อสัปดาห์มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานเล็กน้อย ส่วนค่าเฉลี่ยจำนวนผลงานทางวิชาการและจำนวนครั้งของอาจารย์ที่ได้รับเชิญไปปฏิบัติงานต่างสถาบัน ยังอยู่ในระดับต้องพัฒนาจากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาด้านการสอน และการให้คำปรึกษาของอาจารย์อยู่ในระดับดี โดยประเมิน 4 ด้าน คือ การวางแผนการสอน วิธีการสอน พฤติกรรมการสอน และความคาดหวังในความรู้ที่ได้รับจากการศึกษารายวิชา

ปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนรู้จากความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยให้คะแนนความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการอำนวยความสะดวกและรวดเร็วของ

เลขานุการคณะฯ นักศึกษามีความพึงพอใจใน
ห้องปฏิบัติการของคณะนิเทศศาสตร์ในระดับปาน
กลาง และให้คะแนนความพึงพอใจที่น้อยที่สุดเรื่อง
ความเพียงพอของสื่อและอุปกรณ์โสตทัศน จำนวน
คอมพิวเตอร์ การให้บริการจากการใช้ห้อง
คอมพิวเตอร์ ความทันสมัยและความเหมาะสมของ
หนังสือในห้องสมุด

3. การประเมินการบริหารหลักสูตร

ภาพรวมกระบวนการบริหารหลักสูตร
และการจัดการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาเป็นไป
ตามเกณฑ์คุณสมบัติของนักศึกษาที่ระบุในคู่มือ
การศึกษา แต่ไม่มีการสอบคัดเลือกรายการสอบ
ข้อเขียนหรือสอบสัมภาษณ์ การสรรหาอาจารย์ มี
การคัดเลือกอย่างเป็นระบบชัดเจน และมีการ
ประเมินการสอนของอาจารย์เป็นระยะ อีกทั้งยังมี
ระบบการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์
ประจำปี และมีระบบการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง
มีกระบวนการบริหารหลักสูตรอย่างเหมาะสมกับ
ทรัพยากรที่มีอยู่ สามารถดำเนินการได้ตามแผน
และได้รับความพึงพอใจจากอาจารย์ในคณะใน
ระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพการสอนในภาพรวมอยู่
ในระดับปานกลาง ลักษณะการสอนเป็นการบรรยาย
ทฤษฎีผสมผสานกับการปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษามีความ
พึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน และวิธีการ
สอนของอาจารย์ ในระดับปานกลาง

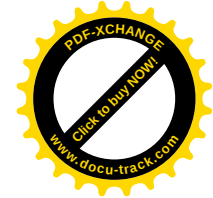
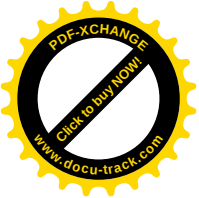
4. ผลการประเมินประสิทธิผลของ หลักสูตร

การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร
ประเมินจากการสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตและ
ผู้ใช้บัณฑิต ในภาพรวมมีความพึงพอใจใน
ประสิทธิผลของหลักสูตรในระดับดีทั้ง 4 ด้าน คือ

ด้านความรู้ทั่วไปตามวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ด้าน
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของบัณฑิต ด้าน
ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามวิชาชีพ โดย
ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ด้าน
คุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และมี
ความสามารถในการทำงานเป็นทีม โดยผู้ใช้บัณฑิต
ให้ความสำคัญเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตในระดับ
คะแนนสูงสุด อย่างไรก็ตามบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อ
รายวิชาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ว่า มีความทันสมัย
เพียงพอต่อการประกอบวิชาชีพและการศึกษาต่ออยู่
ในระดับดี

การอภิปรายผล

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มี
องค์ประกอบ 3 ส่วนหลักครบถ้วน ตามงานวิจัยของ
ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548) คือ หลักสูตรวิชาการ
ศึกษาทั่วไป หลักสูตรวิชาชีพ (หมายถึงหมวดวิชา
เฉพาะ) และหลักสูตรวิชาเลือกเสรี โดยมีกระบวนการ
การเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการทางทฤษฎี
และปฏิบัติ ผลผลิตของหลักสูตรหรือบัณฑิตที่จบไป
ทั้งบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ได้สะท้อนให้เห็นถึง
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรนิเทศศา
สตรบัณฑิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีความพึง
พอใจในคุณลักษณะของบัณฑิตในระดับดี ทั้งใน
ด้านความรู้ทั่วไปตามวิชาชีพนิเทศศาสตร์
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการ
ปฏิบัติงานได้ตามวิชาชีพ และคุณธรรม
จรรยาบรรณในวิชาชีพ แต่ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ
จากผลการประเมิน คือพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตให้
ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิต
มากกว่าความรู้ด้านวิชาชีพ แม้ว่าหลักสูตรจะกำหนด
คุณลักษณะบัณฑิต 5 ประการ แต่เมื่อพิจารณา
โครงสร้างและรายวิชาของหลักสูตรแล้ว พบว่า
หลักสูตรมีกลุ่มรายวิชาด้านความรู้วิชาชีพมากที่สุด

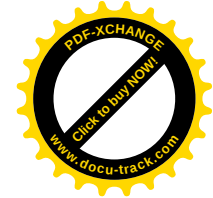
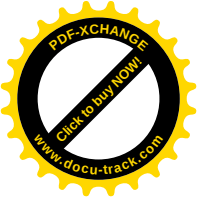

แต่กลุ่มรายวิชาที่สนับสนุนกรอบคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และคุณธรรม จริยธรรม มีน้อย ซึ่งน่าจะนำไปพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป

สำหรับจุดเด่นของหลักสูตร เมื่อพิจารณาจากปรัชญาของหลักสูตรก่อนข้างมีความสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นหลักสูตรยังได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตชัดเจน สามารถนำมาวัดและประเมินผลได้ อีกทั้งหลักสูตรยังมีระบบการจัดการการประกันคุณภาพ และสารสนเทศ ในระดับที่ดี

ส่วนที่ควรพัฒนาเพิ่ม คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญา โครงสร้าง และรายวิชาของหลักสูตร ขณะเดียวกัน โครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก เลื่อนั้น ยังมีความเฉพาะด้านเกินไป และไม่ชัดเจนเพียงพอในการประกอบวิชาชีพ ควรจะปรับปรุงหลักสูตรให้มีกลุ่มวิชาโทที่สอดคล้องกับความ

ต้องการและนำไปใช้ในกลุ่มวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันให้มากขึ้น ส่วนด้านการเรียนการสอน แม้ว่าหลักสูตรจะมีการสอนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ แต่ยังคงต้องพัฒนากระบวนการสอนและประเมินผลในภาคปฏิบัติให้ชัดเจนเพิ่มขึ้น เนื่องจากบัณฑิตมีความพึงพอใจค่อนข้างต่ำ ในเรื่องความรู้และทักษะที่ได้รับในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์วิชาชีพเมื่อเทียบกับเรื่องอื่น ๆ ด้านปัจจัยนำเข้านั้น หลักสูตรมีจุดที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง เช่น กระบวนการวัดมาตรฐานความรู้พื้นฐานของนักศึกษา อัตราส่วนการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาต่อจำนวนการรับเข้าของนักศึกษา และการพัฒนาให้คณาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ไพฑูรย์ สินดารัตน์ และคณะ. (2548). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนาศิลป์ และคณะ. (2544). *การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์*

และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

หนึ่งหทัย ขอผลกลาง. (2542). *พัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2544). *โครงการประกันคุณภาพการศึกษา: การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหา*

บัณฑิต (ภาษาและการสื่อสาร). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

